

SV

SV

SV



EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den
K(2009) 5365/2

UTKAST TILL KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EG) NR ../..

av den

om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden

UTKAST TILL KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EG) NR ../..

av den

om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 19/65 av den 2 mars 1965 om tillämpning av artikel 85.3 i fördraget på vissa kategorier av avtal och samordnade förfaranden¹ inom luftfartssektorn, och särskilt artikel 1,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning²,

efter samråd med den rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

av följande skäl:

- (1) Förordning nr 19/65/EEG ger kommissionen befogenhet att genom förordning tillämpa artikel 81.3 i fördraget (tidigare artikel 85.3) på vissa grupper av vertikala avtal och motsvarande samordnade förfaranden som omfattas av artikel 81.1.
- (2) Erfarenheter från tiden före år 2000 gjorde det möjligt att definiera en kategori av vertikala avtal som kommissionen ansåg vanligen uppfylla villkoren i artikel 81.3. Därför antog den kommissionens förordning (EG) nr 2790/1999 av den 22 december 1999 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden.³ Med avseende på den allmänt positiva erfarenheten av tillämpningen av denna förordning, att den löper ut den 31 maj 2010 och med hänsyn till ytterligare erfarenheter som vunnits sedan antagandet av samma förordning, är det lämpligt att anta en ny gruppundantagsförordning.
- (3) Denna grupp, som kan anses normalt uppfylla villkoren i artikel 81.3, omfattar vertikala avtal om inköp eller försäljning av varor eller tjänster när dessa avtal är slutna mellan icke konkurrerande företag, mellan vissa konkurrenter eller av vissa sammanslutningar av varudetaljister. Gruppen omfattar även vertikala avtal som innehåller kompletterande bestämmelser om överlåtelse eller användning av

¹ EGT L 36, 6.3.1965, s. 533/65. Förordningen ändrad genom förordning (EG) nr 1215/1999 (EGT L 148, 15.6.1999, s. 1) och rådets förordning (EG) nr 1/2003 (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1).

² EUT C, s.

³ EGT L 336, 29.12.1999, s. 21.

immateriella rättigheter. I denna förordning omfattar begreppet vertikala avtal alltid motsvarande samordnade förfaranden.

- (4) Vid tillämpningen av artikel 81.3 genom förordning är det inte nödvändigt att definiera vilka vertikala avtal som kan omfattas av artikel 81.1. Vid en individuell bedömning av avtal som omfattas av artikel 81.1 måste hänsyn tas till flera faktorer, särskilt marknadsstrukturen på leverans- och inköpssidan.
- (5) Gruppundantagsförordningen bör begränsas till att avse vertikala avtal som med tillräckligt stor säkerhet kan antas uppfylla villkoren i artikel 81.3.
- (6) Vertikala avtal inom den grupp som definieras i denna förordning kan öka den ekonomiska effektiviteten inom en produktions- eller distributionskedja genom att möjliggöra en bättre samordning mellan de deltagande företagen. De kan särskilt leda till att parternas transaktions- och distributionskostnader sänks och att deras investerings- och försäljningsnivåer optimeras.
- (7) Sannolikheten för att sådana effektivitetsfrämjande effekter uppväger de konkurrenshämmande effekter som kan uppstå till följd av begränsningar i vertikala avtal beror på de berörda företagens marknadsinflytande och därför på i vilken utsträckning dessa företag möts av konkurrens från andra leverantörer av varor eller tjänster vilka av köparen betraktas som likvärdiga eller utbytbara med hänsyn till produkternas egenskaper, pris och tilltänkta användning.
- (8) Om leverantörens andel av den relevanta marknaden inte överstiger 30 %, kan det förutsättas att vertikala avtal som inte innehåller vissa typer av allvarligt konkurrenshämmande begränsningar i allmänhet bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen samtidigt som konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås.
- (9) Över tröskelvärdet på 30 % för marknadsandelar kan det inte förutsättas att vertikala avtal som faller inom tillämpningsområdet för artikel 81.1 vanligtvis ger upphov till objektiva fördelar av sådan art och omfattning att de kan kompensera för de nackdelar de skapar för konkurrensen.
- (10) Vertikala avtal vilka innehåller begränsningar som troligen kommer att begränsa konkurrensen och skada konsumenterna, eller som inte är absolut nödvändiga för att uppnå de ovannämnda positiva verkningarna, bör inte beviljas undantag enligt denna förordning. Detta gäller särskilt vertikala avtal som innehåller vissa typer av allvarligt konkurrenshämmande begränsningar, såsom lägstapris eller fasta återförsäljningspriser och vissa slag av territoriellt skydd, vilka inte ska omfattas av gruppundantaget, oberoende av de berörda företagens marknadsandel.
- (11) För att säkerställa att konkurrerande företag får tillträde till marknaden eller för att förebygga samverkan på den relevanta marknaden bör gruppundantaget förenas med vissa villkor. I detta syfte bör undantaget för konkurrensklausuler begränsas till klausuler som inte överskrider en bestämd tid. Av samma skäl bör varje direkt eller indirekt skyldighet för medlemmarna i ett selektivt distributionssystem att inte sälja särskilda konkurrerande leverantörens varumärken inte kunna dra nytta av fördelarna med denna förordning.

- (12) Bestämmelserna i denna förordning om begränsningen avseende marknadsandelar, om att vissa vertikala avtal inte får undantag och om villkoren säkerställer normalt att de avtal som omfattas av gruppundantaget inte ger de deltagande företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel beträffande en väsentlig del av de berörda varorna.
- (13) I vissa fall där avtal som omfattas av denna förordning ändå har effekter som är oförenliga med artikel 81.3 kan kommissionen, i kraft av artikel 29.1 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget⁴, återkalla gruppundantaget. Detta kan uppstå när parallella nät av vertikala avtal har liknande verkningar som väsentligt begränsar tillträdet till en relevant marknad eller begränsar konkurrensen på denna marknad. Sådana kumulativa effekter kan exempelvis uppstå vad gäller selektiv distribution eller konkurrensklausuler.
- (14) Enligt artikel 29.2 i förordning nr 1/2003/EEG har medlemsstaternas behöriga myndigheter befogenhet att återkalla gruppundantaget med avseende på vertikala avtal som har verkningar som är oförenliga med villkoren i artikel 81.3, om sådana verkningar uppstår på deras respektive territorium, eller på en del av detta, och detta territorium har de särdrag som kännetecknar en avgränsad geografisk marknad.
- (15) För att förstärka övervakningen av parallella nät av vertikala avtal som har liknande begränsande effekter och som täcker mer än 50 % av en viss marknad, kan kommissionen förklara att denna förordning inte är tillämplig på vertikala avtal som innehåller specifika begränsningar med avseende på den berörda marknaden, varigenom artikel 81 blir fullt ut tillämplig på sådana avtal.
- (16) Denna förordning påverkar inte tillämpningen av artikel 82 i fördraget.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

1. I denna förordning avses med:
 - a) *Konkurrerande företag*: faktiska eller potentiella leverantörer på samma produktmarknad. Produktmarknaden omfattar varor eller tjänster som med hänsyn till sina egenskaper, pris och tilltänkta användning av köparen betraktas som likvärdiga med eller utbytbara med de varor eller tjänster som omfattas av avtalet.
 - b) *Konkurrensklausul*: varje direkt eller indirekt skyldighet som föranleder köparen att inte tillverka, köpa, sälja eller återförsälja varor eller tjänster som konkurrerar med de varor eller tjänster som omfattas av avtalet eller varje direkt eller indirekt skyldighet för köparen att av leverantören eller från något annat företag som leverantören utsett, köpa mer än 80 % av köparens totala inköp av de varor eller tjänster som omfattas av avtalet och av varor eller tjänster som på den relevanta

⁴ EGT L 1, 4.1.2003, s. 1.

marknaden är utbytbara med dessa, beräknat på grundval av värdet av dennes inköp det föregående kalenderåret.

- c) *Selektivt distributionssystem*: ett distributionssystem där leverantören åtar sig att, antingen direkt eller indirekt, sälja de varor eller tjänster som omfattas av avtalet endast till återförsäljare som valts ut på grundval av särskilda kriterier och där dessa återförsäljare åtar sig att inte sälja dessa varor eller tjänster till icke auktoriserade återförsäljare.
- d) *Immateriella rättigheter*: omfattar rättigheter som åtnjuter industriellt rättsskydd, upphovsrätt och besläktade rättigheter.
- e) *Know-how*: en viss mängd icke patenterad praktisk information som är ett resultat av leverantörens erfarenhet och tester och som är hemlig, väsentlig och identifierad. *Hemlig*: ifrågavarande know-how är inte allmänt känd eller tillgänglig. *Väsentlig*: ifrågavarande know-how omfattar information som är oundgänglig för köparen när det gäller användning, försäljning eller vidareförsäljning av de varor eller tjänster som omfattas av avtalet. *Identifierad*: ifrågavarande know-how beskrivs tillräckligt utförligt för att det ska vara möjligt att kontrollera att den uppfyller kriterierna om hemlighet och väsentlighet.
- f) *Köpare*: ett företag som enligt ett avtal vilket omfattas av artikel 81.1 i fördraget säljer varor eller tjänster för ett annat företags räkning.
- g) *Kund till köparen*: ett företag som inte är avtalspart till det avtal enligt vilket varorna eller tjänsterna i avtalet förvärvas från en köpare som är avtalspart till avtalet.

2. I denna förordning ska begreppen *företag*, *leverantör* och *köpare* även omfatta dessa företags respektive anknutna företag.

Med *anknutna företag* avses:

- a) Företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt
 - har befogenhet att utöva mer än hälften av rösträttigheterna, eller
 - har rätt att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företagen, eller
 - har rätt att förvalta det andra företags affärer.
- b) Företag som direkt eller indirekt gentemot en avtalspart har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt a).
- c) Företag i vilka ett företag som avses i punkt b) direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt a).
- d) Företag i vilka en avtalspart tillsammans med en eller fler av de företag som avses i punkterna a), b) eller c) eller i vilka två eller fler av dessa företag gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i punkt a).

- e) Företag där de rättigheter eller befogenheter som listas i punkt a) gemensamt innehas av:
- avtalsparter eller dessas respektive anknutna företag som anges i punkterna a–d), eller
 - en eller flera avtalsparter eller en eller flera av dessas anknutna företag som anges i punkterna a–d), samt en eller flera tredje parter.

Artikel 2

Undantag

1. Enligt artikel 81.3 i fördraget och om inte något annat följer av denna förordning förklaras artikel 81.1 icke tillämplig på avtal eller samordnade förfaranden som ingås mellan två eller flera företag som vart och ett, inom ramen för avtalet, är verksamt i olika led i produktions- eller distributionskedjan, och som avser villkoren för parternas inköp, försäljning eller återförsäljning av vissa varor eller tjänster (nedan kallade *vertikala avtal*).

Detta undantag ska gälla i den mån som dessa avtal innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas av artikel 81.1 (nedan kallade *vertikala begränsningar*).

2. Undantaget i punkt 1 ska tillämpas på vertikala avtal som ingås mellan en sammanslutning av företag och dess medlemmar, eller mellan en sådan sammanslutning och dess leverantörer, endast om alla medlemmar är varuåterförsäljare, och om ingen enskild medlem i sammanslutningen, tillsammans med dess anslutna företag, har en sammanlagd årsomsättning som överstiger 50 miljoner euro. Vertikala avtal som ingås av sådana sammanslutningar ska omfattas av denna förordning utan att tillämpningen av artikel 81 påverkas ifråga om horisontella avtal som ingåtts mellan medlemmarna i sammanslutningen eller med avseende på beslut fattade av sammanslutningen.

3. Undantaget i punkt 1 ska tillämpas på vertikala avtal som innehåller bestämmelser som rör överlåtelse till köparen av immateriella rättigheter eller köparens användning av dessa, under förutsättning att dessa bestämmelser inte utgör det primära syftet med sådana avtal och har direkt avseende på användning, försäljning eller återförsäljning av varor eller tjänster av köparen eller dennes kunder. Undantaget ska tillämpas under förutsättning att dessa bestämmelser, i förhållande till de varor eller tjänster som omfattas av avtalet, inte innehåller konkurrensbegränsningar vilka har samma syfte eller verkningar som vertikala begränsningar vilka inte är undantagna enligt denna förordning.

4. Undantaget i punkt 1 ska inte tillämpas på vertikala avtal som ingås mellan konkurrerande företag. Det ska dock tillämpas när konkurrerande företag ingår ett icke-ömsesidigt vertikalt avtal och

- a) leverantören är tillverkare och distributör av varor medan köparen är en distributör som inte konkurrerar i tillverkningsledet, eller
- b) leverantören tillhandahåller tjänster i flera handelsled, medan köparen tillhandahåller sina varor eller tjänster i handelsledet och inte tillhandahåller konkurrerande tjänster i det handelsled där det köper de tjänster som omfattas av avtalet.

5. Denna förordning ska inte tillämpas på vertikala avtal vars innehåll omfattas av någon annan gruppundantagsförordning.

Artikel 3

Tröskelvärde för marknadsandel

Undantagen i artikel 2 ska tillämpas på villkor att den marknadsandel vilken innehas av respektive företag som är avtalspart till avtalet inte överstiger 30 % på någon av de relevanta marknader som berörs av avtalet.

Artikel 4

Särskilt allvarliga begränsningar

Undantaget i artikel 2 ska inte tillämpas på vertikala avtal som direkt eller indirekt, ensamt eller i kombination med andra faktorer som parterna kontrollerar, har följande syfte:

- a) Begränsningar av köparens möjligheter att bestämma försäljningspriset, med undantag för leverantörens möjlighet att fastställa ett högsta försäljningspris eller ett rekommenderat försäljningspris, under förutsättning att dessa inte som en följd av påtryckningar eller incitament från någon av parterna får karaktären av ett fast eller lägsta försäljningspris.
- b) Begränsningar av det område inom vilket eller med avseende på de kunder till vilka köparen får sälja de varor eller tjänster som omfattas av avtalet, med undantag för
 - begränsningar av aktiv försäljning inom det exklusiva geografiska området eller till en exklusiv kundgrupp som reserverats för leverantören eller som leverantören tilldelat en annan köpare, om en sådan begränsning inte begränsar köparens kunders försäljning.
 - begränsningar av köparens försäljning till slutanvändare, om köparen driver verksamhet på grossistnivå.
 - begränsningar för medlemmarna i ett selektivt distributionssystem till icke auktoriserade återförsäljare på marknader där ett sådant system används, och
 - begränsningar av köparens möjligheter att sälja komponenter som levereras i syfte att införlivas, till kunder som skulle använda dem för att tillverka samma slags varor som de som är producerade av leverantören.
- c) Begränsning av aktiv eller passiv försäljning till slutanvändare av medlemmar i ett selektivt distributionssystem som driver verksamhet i detaljhandelsledet med undantag för möjligheten att förbjuda en medlem av detta system att idka verksamhet utifrån en icke-auktoriserad etableringspunkt.
- d) Begränsning av korsvisa leveranser mellan återförsäljare i ett selektivt distributionssystem, inklusive mellan distributörer som driver verksamhet i olika affärsled.

- e) Begränsningar som avtalats mellan en leverantör av komponenter och en köpare som infogar dessa komponenter i andra produkter, och som hindrar leverantören från att sälja dessa komponenter som reservdelar till slutanvändare eller till reparatörer eller andra tjänsteleverantörer som av köparen inte fått i uppdrag att reparera eller underhålla dennes varor.

Artikel 5

Uteslutna begränsningar

Undantaget i artikel 2 ska inte tillämpas på följande skyldigheter i vertikala avtal:

- a) Varje direkt eller indirekt konkurrensklausul vars varaktighet är obegränsad eller överstiger fem år; en konkurrensklausul vars giltighet underförstått förlängs med en period som överstiger fem år ska anses ha slutits på obegränsad tid. Tidsgränsen på fem år ska dock inte gälla om köparen säljer varor eller tjänster som omfattas av avtalet från lokaler och mark som ägs av leverantören eller som leverantören hyr av en tredje man som inte har någon anknytning till köparen, under förutsättning att konkurrensklausulens varaktighet inte är längre än den period under vilken köparen besitter lokalerna och marken.
- b) Varje direkt eller indirekt skyldighet som föranleder köparen att efter det att avtalet löpt ut inte tillverka, köpa, sälja eller återförsälja varor eller tjänster, om inte denna skyldighet
- avser varor eller tjänster som konkurrerar med de varor eller tjänster som omfattas av avtalet, och
 - är begränsad till den lokal och den mark varifrån köparen har bedrivit verksamhet under avtalsperioden, och
 - är oundgänglig för att skydda know-how som leverantören har överfört till köparen,
- samt under förutsättning att varaktigheten av denna konkurrensklausul är begränsad till en period på ett år efter det att avtalet löpt ut. Denna skyldighet ska inte påverka möjligheten att uppställa en icke tidsbegränsad begränsning av användning och avslöjande av know-how som ännu inte har blivit tillgänglig för allmänheten.
- c) Varje direkt eller indirekt skyldighet som ålägger medlemmarna i ett selektivt distributionssystem att inte sälja vissa av konkurrerande leverantörers varumärken.

Artikel 6

Återkallande i enskilda fall

1. I enlighet med artikel 29.1 i förordning nr 1/2003/EEG får kommissionen förklara att denna förordning inte är tillämplig, om den i ett visst fall finner att vertikala avtal som omfattas av artikel 2 i denna förordning ändå har vissa verkningar som är oförenliga med villkoren i artikel 81.3 i fördraget, särskilt om tillträde till den relevanta marknaden eller

konkurrens på denna begränsas märkbart av den kumulativa effekten av parallella nät av liknande vertikala avtal som verkställs av konkurrerande leverantörer eller köpare.

2. Om vertikala avtal som omfattas av undantaget i artikel 2 i ett visst fall har verkningar som är oförenliga med artikel 81.3 i fördraget på hela eller en del av en medlemsstats territorium som har alla de särdrag som kännetecknar en avgränsad geografisk marknad, får den behöriga myndigheten i denna medlemsstat, vad avser detta territorium, förklara att denna förordning enligt artikel 29.2 i förordning nr 1/2003 inte är tillämplig, under samma förutsättningar som anges i stycket 1 i denna artikel.

Artikel 7

Fall där förordningen inte är tillämplig

1. Om parallella nät av liknande vertikala begränsningar omfattar mer än 50 % av en relevant marknad, kan kommissionen enligt artikel 1 a i förordning nr 19/65/EEG genom förordning förklara att den här förordningen inte ska tillämpas på vertikala avtal som innehåller särskilda begränsningar avseende den marknaden.

2. En förordning enligt punkt 1 får inte börja tillämpas tidigare än sex månader efter det att den har antagits.

Artikel 8

Tillämpning av tröskelvärdet för marknadsandelar

För tillämpningen av tröskelvärdet för marknadsandelar enligt artikel 3 gäller följande regler:

- a) Marknadsandelen ska beräknas på grundval av uppgifter om marknadsvärdet av försäljningen. Om det inte föreligger några tillgängliga uppgifter om försäljningsvärdet på marknaden, kan uppskattningar som grundas på annan tillförlitlig marknadsinformation, däribland försäljningsvolymerna på marknaden, användas för att fastställa det berörda företags marknadsandel.
- b) Marknadsandelen ska beräknas på grundval av uppgifter som avser det föregående kalenderåret.
- c) Marknadsandelen ska omfatta varor och tjänster som levererats till integrerade distributörer för återförsäljning.
- d) Om marknadsandelen från början inte överstiger 30 % men senare överskrider denna nivå utan att överstiga 35 % ska undantaget i artikel 2 fortsätta att tillämpas under en period av två på varandra följande kalenderår efter det år då tröskelvärdet för marknadsandelen på 30 % först överskreds.
- e) Om marknadsandelen från början inte överstiger 30 % men senare överskrider 35 % ska undantaget i artikel 2 fortsätta att tillämpas under ett kalenderår efter det år då nivån på 35 % först överskreds.
- f) Fördelarna i punkterna c) och d) får inte kombineras så att en period på två kalenderår överskrids.

- g) Marknadsandelarna för de företag som avses i artikel 1.2 e) ska fördelas lika mellan de företag som har de rättigheter eller befogenheter som anges i artikel 1.2.

Artikel 9

Tillämpning av omsättningströskeln

1. Vid beräkningen av den totala årsomsättningen enligt artikel 2.2 ska den omsättning som den berörda avtalsparten i det vertikala avtalet och anknutna företag uppnått under det föregående räkenskapsåret i fråga om samtliga varor och tjänster, exklusive skatter och andra avgifter, läggas samman. Därvid ska bortses från försäljning mellan parten i det vertikala avtalet och företag med anknytning till denne eller mellan de anknutna företagen.

2. Undantaget i artikel 2.1 ska fortsätta att tillämpas om den totala årsomsättningens tröskelvärde under en period av två på varandra följande räkenskapsår överskrider med högst 10 %.

Artikel 10

Giltighetsperiod

Denna förordning träder i kraft 1 juni 2010.

Denna förordning upphör att gälla den 31 maj 2020.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den

På kommissionens vägnar